

outcome and to study the introduction of foreign experience in solving this problem in national legislation.

Highlighted prospects of further development of the institution operational and detective security of participants of operational development, which is seen in the development of theoretical and methodological bases its application use.

Key words: *operational-investigative support, security, rapid development of participants, criminal proceedings.*

УДК 343.9

М. О. Свірін

ЗАПОБІГАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ

У статті розглянуто поняття «запобігання злочинам», правове регулювання та особливості здійснення цієї діяльності підрозділами Національної поліції України, стан, проблемні питання та шляхи вдосконалення запобігання Національною поліцією злочинам, пов'язаним з незаконним поводженням з вогнепальною зброєю.

Ключові слова: *запобігання злочинам, незаконний обіг зброї, вогнепальна зброя, бойові припаси, профілактика.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах злочинність є однією з головних проблем, що стоять перед Україною, створює реальну загрозу національній безпеці країни, завдає суттєвої шкоди підвалинам державності, перешкоджає здійсненню соціально-економічних реформ, породжує в суспільстві атмосферу нестабільності та страху громадян за свою безпеку.

Одним із факторів, що суттєво ускладнюють сучасну кримінологічну ситуацію в Україні є незаконний обіг зброї, боєприпасів і вибухових речовин. Результати проведених в Україні кримінологічних досліджень свідчать, що наша держава є територією для транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу зброї та боєприпасів [1].

Суспільна небезпека незаконного обігу зброї полягає у створенні «сприятливих умов» для скоєння більш тяжких злочинів. Основну масу зареєстрованих в Україні злочинів, учинених із застосуванням вогнепальної зброї становлять убивства, нанесення тяжких тілесних ушкоджень, розбійні напади, вимагання, навмисне знищення майна, тероризм, захоплення заручників, бандитизм, хуліганство.

Статистичні дані свідчать, що останні роки характеризуються надзвичайно високим рівнем злочинів, пов'язаних з незаконним обігом зброї. Так, протягом 2013 року в Україні було зареєстровано 6 929 злочинів, передбачених ст. 263 Кримінального кодексу (КК) України (Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами); у 2014 - 7 228, у 2015 - 7 409, а за 9 місяців 2016 - 5 370. У той же час, стан розкриття таких злочинів з кожним роком погіршується. Так, якщо у 2012 році нерозкритими залишилися 3,5% з них, то в 2013 - 10,5%, у 2014 - 25,18%; у 2015 - 30,65% [2].

Зазначимо, що окрім ст. 263 КК, причетність до незаконного обігу зброї в Україні кваліфікується ще й за статтями: 262 КК (протягом 2013-2015 рр. зареєстровано відповідно: 41, 445 та 207 таких злочинів); 263-1 КК (зареєстровано відповідно: 170, 196 та 150 злочинів) та статтею 410 КК (зареєстровано відповідно: 95, 288, 191 такий злочин).

Таким чином, незаконний обіг зброї є провідним фактором, який негативно впливає на стан безпеки в державі й, вочевидь, спостерігається невпинне зростання кількості зареєстрованих злочинів цієї категорії. При цьому доцільно звернути увагу на те, що з 2014 року з об'єктивних причин не реєструються правопорушення, що вчинюються на територіях АР Крим та частині Донецької й Луганської областей. Зазначене свідчить про наявність в Україні тривалої тенденції до зростання числа злочинів, пов'язаних з незаконним обігом зброї. Також слід урахувувати високий рівень латентності, яким вони характеризуються.

Запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї є одним з найбільш важливих завдань, що стоять перед Національною поліцією України. Вочевидь, що в сучасних умовах виникає необхідність ужиття екстрених, більш дієвих заходів щодо протидії незаконному обігу зброї. Розроблення цих заходів можливе лише на основі глибокого кримінологічного дослідження усіх закономірностей незаконного обігу зброї.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розв'язання проблем щодо запобігання незаконному обігу зброї важливе значення мають наукові розробки вітчизняних і зарубіжних учених. Кримінологічний напрям з окресленої проблематики відображений у працях Б.І. Бараненка, П.Д. Біленчука, В.В. Василевича, В.О. Глушкова, В.В. Голіни, О.М. Джужи, А.Е. Жалінського, А.Ф. Зелінського, В.М. Кудрявцева, Н.Ф. Кузнєцової, Л.М. Кулик, І.П. Лановенка, В.Г. Лихолоба, О.М. Литвака та інших фахівців.

Разом з тим, наукове дослідження проблем запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом вогнепальної зброї, убачається на сьогодні вельми актуальним. Воно обумовлено ще й тим, що ці злочини завдають непоправної шкоди здоров'ю громадян, призводять до загибелі людей тощо.

Формування цілей. Мета цієї статті – дослідження та пошук шляхів удосконалення заходів щодо запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї, а також визначення завдань у цій діяльності підрозділів Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Стратегією національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 Про рішення Ради національної безпеки й оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», діяльність незаконних збройних формувань, зростання злочинності, незаконне використання вогнепальної зброї віднесено до актуальних загроз національній безпеці України [3].

Протидія незаконному обігу зброї займає особливе місце в діяльності правоохоронних органів щодо запобігання злочинам, оскільки вона характеризується подвійною превенцією: окрім припинення незаконних дій

зі зброєю, попереджаються також і тяжкі наслідки, які можуть настати в ході противоправного застосування зброї [1]. Найбільшу кількість завдань у цьому напрямі покладено на Національну поліцію.

Правовою основою діяльності підрозділів Національної поліції, пов'язаної з протидією та запобіганням злочинам, у т.ч. і незаконному обігу зброї є Конституція України, закони України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України тощо.

Так, Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року до основних повноважень поліції (ст. 23) віднесено здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень; виявлення причин та умов, що сприяють учиненню кримінальних правопорушень, ужиття в межах компетенції заходів для їх усунення.

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

- уживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення й припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють учиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень;

- здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами для швидкого й повного попередження, виявлення та припинення злочинів.

КК України запобігання злочинам відніс до завдань кодексу, що відповідно закріплює запобіжну функцію кримінального права (ст. 1 КК).

Аналіз законодавства України щодо питань запобігання злочинності свідчить, що законодавець поряд з терміном «запобігання» використовує ще й такі, як попередження, профілактика, превенція, припинення, значення яких у законодавстві не розкривається. Вони переважно взаємозамінні між собою, проте в окремих випадках цими термінами позначаються різні поняття (види, рівні, форми запобіжної діяльності).

Важливість питання щодо потреби практичного розмежування понять «профілактика», «попередження», «запобігання» та «припинення» неодноразово підкреслювали науковці. Так, одні автори до попереджувальної діяльності відносять: профілактику, запобігання й припинення злочинів [4, с. 119; 5, с. 111]; інші розглядають профілактичну діяльність як один з напрямів або форм запобігання злочинів [6, с. 15]; деякі звужують поняття «попередження», уключаючи в нього два елементи цієї діяльності: запобігання й припинення злочинів [7, с. 100].

Зі свого боку А.П. Закалюк зазначив: «У буквальному розумінні запобігання злочинності означає діяльність, що перешкоджає вчиненню злочинів. Це коротке визначення відображає основну мету запобіжної діяльності – перешкодити вчиненню злочинів, скоротити їхню кількість і тим самим зменшити розміри злочинності» [8, с. 318]. Залежно від міри сформованості причин та умов злочинної поведінки й пов'язаного з цим моменту їх реалізації, запобігання злочину автор поділив на а) профілактику, яка здійснюється до формування злочинного умислу;

б) запобігання, що відбувається після сформування злочинного умислу до початку вчинення злочину; в) припинення злочину, до якого належать запобіжні заходи, здійснювані після початку кримінально-караних дій [9, с. 513-514]. Таким чином, автор запропонував тлумачити передбачене ст. 1 КК України завдання, як запобігання злочину, який готується (тобто після реально сформованого умислу), а також шляхом припинення злочину, який уже розпочався. Для втілення зазначеної норми в дію КК заклав відповідні правові важелі, а саме - уведення інститутів готування до злочину (ст. 14) та замах на злочин (ст. 15), тобто стадії, на яких можна попередити злочини.

На нашу думку, заслуговує на увагу й позиція А.Г. Лекаря, який у змісті поняття «запобігання злочинів» (недопущення події злочину та його шкідливих наслідків) виділив: профілактику злочинів - діяльність державних органів і громадських організацій з виявлення та усунення причин, які породжують злочин, та умов, що сприяють їх учиненню; попередження злочинів - установлення осіб, що виявляють намір учинити злочин, і прийняття до них заходів (переважно виховних) з метою не допустити реалізації цих намірів у злочинних діях; припинення злочинів - виявлення осіб, які підготовлюють учинення злочину, і прийняття до них заходів (головним чином оперативно-розшукових) з метою недопущення переростання підготовчих дій у замах та в закінчений злочин [10, с. 3].

Однак зазначимо, що чинний КПК України не містить норми, яка передбачала б виявлення причин та умов, що сприяли вчинення злочинів, як обов'язок (завдання) органів досудового слідства, що, у свою чергу, суперечить положенню ч. 1 ст. 1 КК України в контексті реалізації одного із завдань КК України - запобігання злочинам.

На двох рівнях розглянув поняття «запобігання злочинам оперативними підрозділами» Я.Ю. Кондратьєв. У широкому розумінні до запобігання автор відніс комплексну підсистему заходів запобіжного впливу в межах державної системи запобігання злочинності, яка здійснює загальну превенцію (завдяки впливу на свідомість значного кола осіб), а також індивідуальну превенцію (щодо конкретних суб'єктів). У вузькому розумінні, в аспекті оперативно-розшукової діяльності, запобігання злочинів розглядається автором як «...спеціальна, чітко урегульована законом та підзаконними актами діяльність оперативних підрозділів щодо протидії кримінальним явищам і процесам та подолання кримінальної активності з боку конкретних осіб (груп, середовищ)» [11, с. 16-17].

Таким чином, у науковій літературі розглядаються поняття запобігання злочинності (у широкому розумінні) та запобігання злочинам (у більш вузькому, прикладному значенні). Для більш чіткого застосування термінів у цій роботі запобігання злочинам буде розглядатися нами у вузькому (прикладному) значенні.

На основі аналізу застосування терміна «запобігання» законодавцем та науковцями «запобігання злочинам Національною поліцією» слід визначити як сукупність заходів та профілактичних дій, що здійснюються з метою: виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів; установлення

осіб, які виявляють намір учинити злочин; виявлення осіб, які підготовлюють учинення злочину, і прийняття до них заходів щодо недопущення учинення злочинів.

Практична діяльність правоохоронних органів свідчить, що в організації запобігання незаконному обігу вогнепальної зброї в умовах її транснаціоналізації важливого значення набуває *міжнародна практика та їх ефективна взаємодія*.

Міжнародними правовими організаціями, які вивчають проблеми протидії злочинності неодноразово підкреслювалась важливість постійного моніторингу питань, пов'язаних з організацією запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї, підтримання на належному професійному рівні національних систем кримінального правосуддя.

Зокрема, Тринадцятий Конгрес Організації Об'єднаних Націй (ООН) по запобіганню злочинності й кримінальному правосуддю (Доха, 12-19 квітня 2015 року) закликав держави до розробки та прийняття ефективних заходів щодо запобігання й протидії незаконному виготовленню та обігу вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухових речовин. До таких заходів Конгрес, зокрема, відніс: проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для створення перешкод незаконному застосуванню та виготовленню вогнепальної зброї й вибухових речовин; використання передових технологій, у т.ч. нанесення маркування та обліку для полегшення відслідковування вогнепальної зброї та підвищення ефективності кримінальних розслідувань щодо незаконного обігу зброї [12].

Заходи, запропоновані Конгресом ООН, здебільшого стосуються запобігання злочинам на загальнодержавному рівні. Завдання Національної поліції в цьому напрямі вбачається можливим визначити шляхом з'ясування та узагальнення причин та умов, що сприяють учиненню цих злочинів.

Відмінною рисою незаконного обігу зброї на сьогодні є те, що окрім збільшення обсягів, змінюються і його якісні характеристики: він набуває організованого й транснаціонального, а в періоди загострень соціально-економічних протиріч – і політичного характеру. Підтвердженням цього є останні події на Сході України, де третій рік продовжується Антитерористична операція (розпочата 14.04.2014; надалі – АТО). Усе частіше в засобах масової інформації (ЗМІ), заявах політиків, коментарях правоохоронців збільшення кількості правопорушень із застосуванням вогнепальної зброї та вибухівки в Україні пов'язують з недосконалим контролем за переміщенням вогнепальної зброї із зони АТО [13]. Регулярні повідомлення про вибухи гранат, збройні напади й численні схрони в мирних містах дедалі частіше вказують на величезну прогалину з боку держави в цьому питанні.

Як справедливо зазначає Н.Є. Міняйло: «Поширення незаконного обігу вогнепальної зброї як один з найбільш «перспективних» напрямів діяльності організованих злочинних угруповань поряд з торгівлею наркотиками, людьми, контрабандою та проституцією сприяє процвітанню так званого «чорного» ринку зброї. Незаконна торгівля зброєю стає усе більш прибутковим злочинним промислом» [1].

Проведений кримінологічний аналіз злочинів, пов'язаних з незаконним обігом зброї надає підстави стверджувати, що до основних причин та умов зростання на сьогодні їх кількості слід віднести політичну нестабільність та економічну кризу в державі, які супроводжуються широкомасштабною корупцією та руйнуванням системи підготовки, підбору та розстановки кадрів. Наслідком цих чинників є зниження кваліфікації керівників та фахівців у різних соціальних сферах, падіння військової та державної дисципліни, ослаблення державного контролю, розкрадання зі складів та незаконний вивіз зброї з місць проведення бойових дій, широке залучення зброї в кримінальний обіг тощо. Наявний збройний конфлікт у країні, зростання злочинності, почуття незахищеності переважної частини населення й невіра в здатність і бажання державних органів захистити її, стимулює як легальне, так і нелегальне придбання зброї, у т.ч. і з метою самозахисту.

У діяльності щодо запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом вогнепальної зброї поліцією доцільно виділити напрями щодо: виявлення обставин, які можуть обумовлювати скоєння злочинів, пов'язаних з незаконним обігом вогнепальної зброї. При цьому, у ситуації, яка склалася в Україні, особливої актуальності та гостроти набувають питання запобігання розкраданню й спрямування в незаконний обіг вогнепальної зброї; запобігання реально можливим (у т.ч. таких, що готуються) злочинам цієї категорії й переходу на злочинний шлях певних осіб; припинення таких злочинів та попередження рецидиву.

До комплексу заходів із запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї, відповідно до визначених вище напрямів, слід віднести діяльність спрямовану на:

- усунення причин та умов, що сприяють скоєнню злочинів;
- виявлення осіб з криміногенною поведінкою;
- ужиття заходів, направлених на недопущення подальшого розвитку злочинної діяльності конкретних осіб;
- припинення злочинів - заходи щодо негайної нейтралізації злочинної діяльності осіб, які безпосередньо розпочали протиправну діяльність, а також заходи з недопущення настання злочинних наслідків;
- перешкоджання подальшій злочинній діяльності осіб, які скоїли злочини, шляхом повного та своєчасного їх розкриття та ізоляції винних.

Джерелами отримання відомостей про злочини, пов'язані з незаконним обігом вогнепальної зброї (замислені або ті, що готуються), можуть бути дані, отримані: із заяв громадян і посадових осіб, представників громадськості, негласних співробітників, ЗМІ (уключаючи Інтернет-ресурси), інші відомості, отримані за результатами аналізу оперативної обстановки і статистичних даних. При отриманні такої інформації працівник поліції має з'ясувати, які саме причини й умови сприяли вчиненню протиправних дій.

Значну увагу слід приділяти індивідуальній профілактичній роботі з особами, які підлягають контролю з боку правоохоронних органів. Традиційно до такої категорії відносять осіб, від яких, виходячи з їх минулої антигромадської поведінки, можна очікувати скоєння злочинів, а саме осіб:

- раніше судимих за скоєння насильницьких злочинів, у т.ч. з використанням вогнепальної зброї;

- які знаходилися в місцях позбавлення волі та не стали на шлях виправлення після відбуття строку покарання;

- з агресивною поведінкою, які зловживають спиртними напоями та наркотиками;

- які не мають певного місця проживання, роду занять та деяких інших.

Індивідуальної профілактичної роботи, яка цілком залежить від своєчасного й очного встановлення особи, потребують військовослужбовці та демобілізовані особи, які брали участь у бойових діях у зоні АТО, мають бойовий досвід і навички поводження з вогнепальною зброєю, вибуховими речовинами тощо. Ураховуючи матеріальні та психологічні труднощі, які відчувають такі особи після повернення із зони бойових дій, існує ймовірність їх залучення до злочинної діяльності як у сфері злочинного обігу вогнепальної зброї, так і використання для скоєння тяжких злочинів.

У силових відомствах для запобігання незаконному вивезенню вогнепальної зброї та боєприпасів з території АТО все частіше практикують посилені патрулі, які комплектуються військовослужбовцями та правоохоронцями. Крім того, Національною поліцією проводяться широко рекламвані акції по «добровільній здачі» зброї. Проте ці заходи є малоефективними. Незважаючи на те, що з незаконного обігу вилучається певна кількість вогнепальної зброї, кількість учинених злочинів з її використанням значно перевищує кількість тих, яким потенційно запобігли.

Для виявлення каналів незаконного вивозу зброї із зони АТО вбачається доцільним максимально задіяти оперативні можливості всіх силових структур. Особливу увагу необхідно приділити:

- території, прилеглої до зони проведення АТО, блокпостам, місцям, де проводять свій вільний час військовослужбовці, а також особам, з якими вони спілкуються після бойових чергувань тощо;

- районним військкоматам, куди прибувають демобілізовані або військовослужбовці для реєстрації під час відпусток;

- оточенню демобілізованих або військовослужбовців, які знаходяться у відпустці чи відрядженні тощо.

Вивчення стану судово-слідчої практики щодо незаконного обігу зброї надає можливість констатувати, що підрозділи поліції далеко не повною мірою забезпечують виконання завдань щодо запобігання злочинам та використовують з цією метою надані законодавцем інструменти. Ці прорахунки та недолки в роботі правоохоронних органів слід віднести до умов, які сприяють скоєнню цих злочинів.

Зокрема, аналіз вироків судів за ч. 1 ст. 263 КК свідчить, що в ході судового розгляду цих кримінальних проваджень у переважній більшості випадків не встановленими залишаються джерела надходження в незаконний обіг вогнепальної зброї та вибухових речовин, що стали предметом злочину, а також особи, які причетні до такого обігу. Установлення цих осіб та джерел беззаперечно надало б можливість для

виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів, виявлення та припинення інших злочинів, що вчиняються із застосуванням зброї тощо.

Крім того, до умов, які сприяють скоєнню цих злочинів слід віднести:

- упущення в оперативно-розшуковій роботі, слабкий контроль за особами, які мали бути в полі зору поліції (раніше судимі, колишні учасники бойових дій та інш.);

недоліки в роботі слідчо-оперативних груп зі своєчасного розкриття таких злочинів, що дає можливість злочинцям тривалий час залишатися безкарними;

недостатня робота зі створення обстановки, яка переконувала б морально нестійких осіб у тому, що участь у незаконному обігу зброї це злочин, за який вони можуть бути притягнуті до відповідальності;

неналежна взаємодія з іншими державними органами, закладами та установами (зокрема військкоматами), ЗМІ, органами місцевого самоврядування та громадськістю;

упущення в організації роботи зі своєчасного і якісного реагування на отриману інформацію або скоєний злочин.

Указаний перелік не є вичерпним. Знання цих недоліків дає можливість перегляду організаційних питань щодо запобігання злочинам, а також дозволяє ставити більш конкретні завдання силам, які є в розпорядженні працівників поліції і, передусім – карного розшуку, удосконалити контроль за їх виконанням.

Одночасно, ці та інші недоліки в діяльності підрозділів поліції щодо недостатньо повного виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів, беззаперечно повинні стати об'єктом наукових досліджень, метою яких має бути підготовка пропозицій практичного характеру та створення відповідної методології запобіжної діяльності поліції.

Висновки. Одним із факторів, що суттєво ускладнює сучасну криміногенну ситуацію в Україні є стрімке поширення незаконного обігу вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин. Джерелом, що підживлює незаконний обіг зброї та боєприпасів, сприяє незаконному потраплянню її вглиб країни, беззаперечно, є тривалий збройний конфлікт на Сході держави. Результати проведених в Україні кримінологічних досліджень свідчать, що наша держава є територією для транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу зброї. Крім того, вихід озброєння з-під контролю держави негативно впливає на воєнну безпеку країни.

Поширення незаконного обігу зброї поряд з торгівлею наркотиками, людьми, контрабандою та проституцією є одним з напрямів діяльності організованих злочинних угруповань. Незаконна торгівля вогнепальною зброєю стає усе більш прибутковим злочинним промислом».

У сучасних умовах виникає необхідність прийняття термінових заходів протидії незаконному обігу зброї, у першу чергу, пов'язаних з посиленням контролю за його легальним обігом, запобіганням розкраданню і спрямуванню в незаконний обіг вогнепальної зброї. Розробка цих заходів можлива лише на основі глибокого кримінологічного дослідження усіх

закономірностей незаконного обігу зброї, тому що без фундаментальних наукових досліджень генезису цього явища діяльність правоохоронних органів по боротьбі з ним малоефективна.

Використані джерела:

1. Міняйло Н.Є. Транснаціональна злочинна діяльність у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ніна Євгенівна Міняйло . – Київ : Б.в., 2012. – 20 с. – Режим доступу: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=8510>

2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення. Генеральна прокуратура України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820

3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки й оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України"» від 26.05.2015 за № 287 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 95.

4. Попередження та викриття злочинів у сфері економіки підрозділами Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України : Навч. посіб., Л. П. Скалозуб, М. Г. Вербенський, В. І. Васильчук та ін. / За ред. проф. О. М. Джужі – К. : РВВ МВС України, 2011. – 520 с.

5. Ольховська С. М. Профілактика злочинів у сфері економічної злочинності / С. М. Ольховська // Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – С. 111 – 112.

6. Пчолкін В. Д. Поняття та роль оперативно-розшукової профілактики в запобіганні злочинам / В. Д. Пчолкін // Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – С. 15 – 17.

7. Марков В. В. Попередження злочинів: зміст поняття / В. В. Марков // Попередження злочинів суб'єктами оперативно-розшукової діяльності : матеріали наук.-практ. конф. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – С. 99– 100.

8. Закалок А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. – К. Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. С. 424.

9. Юридична енциклопедія: У 6-ти т. – Т.2 – К.: Укр. енциклоп., 1999. – 742 с.

10. Лекарь А. Г. Профілактика преступлений / А. Г. Лекарь. – М. : «Юрид. лит», 1972. – 104 с.

11. Кондратьєв Я. Ю. Теоретичні, правові та оперативно-тактичні засади запобігання злочинам оперативними підрозділами кримінальної міліції: монографія / Я. Ю. Кондратьєв. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. – 444 с.

12. Тринадцятий Конгрес Організації Об'єднаних Націй по запобіганню злочинності й кримінальному правосуддю (Доха, 12-19 квітня 2015 року). [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unodc.org/documents/congress//Declaration/V1504153_Russian.pdf

13. Гришко Л. МВС: в Україні зростає незаконний обіг зброї [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dw.com/p/1F5tT>

Стаття надійшла до редколегії 02.12.2016

Свирин Н.А. Предотвращение подразделениями Национальной полиции преступлениям, связанным с незаконным оборотом оружия

В статье рассмотрены понятие «предотвращение преступлений», правовое регулирование и особенности осуществления такой деятельности подразделениями Национальной полиции Украины, состояние, проблемные вопросы и пути совершенствования предотвращения преступлений, связанных с незаконным поведением с огнестрельным оружием, Национальной полицией.

Ключевые слова: *предотвращение преступлений, незаконный оборот оружия, огнестрельное оружие, боеприпасы, профилактика.*

Svirin M.A. The Prevention by Units of the National Police of Crimes Related to Illicit Arms Trafficking

The paper considers the concept of "crime prevention", studies the issues regarding the different approaches to the understanding of the safety activities, defines the relationship between the concepts of "prevention", "preventing", "preclusion", "warning", and "suppression" of crime. The author analyzes legal regulation and peculiarities of this activity by the units of the National Police of Ukraine, tasks and powers of the police in the prevention of the offences, differentiative signs of the prevention are suggested.

It is emphasized that one of the factors which significantly complicate the criminal situation in Ukraine is the rapid proliferation of illicit trafficking in firearms, ammunition and explosives. The source that fuels the illicit trafficking of arms and ammunition, encourages the penetration of it into the country is a protracted armed conflict in the East of the state. Furthermore, the withdrawal of weapons beyond the control of a nation undoubtedly affect the military security of the country.

The result of criminological research show that Ukraine is a territory for transnational criminal activity in the sphere of illegal turnover of weapons and ammunition. The proliferation of illicit arms trafficking along with drug trafficking, people smuggling and prostitution is one of the activities of organized criminal groups. Illegal trafficking in firearms is becoming more lucrative criminal activity".

In the paper it is noted the need for urgent action to counter the illicit circulation of weapons, primarily related to the prevention of theft and illicit trafficking of firearms. The development of these measures is possible only on the basis of deep criminological research, of all of the patterns of illicit trafficking in weapons, because without the fundamental scientific research of the genesis of this phenomenon, law enforcement activity to combat it is ineffective.

Key words: *crime prevention, trafficking of weapons, firearms, ammunition, prevention.*

УДК 343.14+343.135

Г. В. Соловей

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО СУДДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті окреслено основні проблеми діяльності слідчого судді на досудовому розслідуванні та визначено деякі шляхи удосконалення інституту слідчого судді в Україні. Указано, що наразі наявна позитивна практика щодо визначення слідчим суддею конкретного строку проведення процесуальних дій та здійснення досудового розслідування у кримінальному провадженні. Зроблено висновок, що у вітчизняному кримінальному процесуальному праві